

FORSVARSMINISTERIET

NOTAT

ORIENTERING OM FORSVARSMINISTERIET KAPACITETSUNDERSØGELSE AF HAVMILJØET

Efter Forsvarsministeriets overtagelse af ansvaret for havmiljøforureningsbekæmpelsen i år 2000 og særligt efter de sidste to større olieudslip med BALTIC CARRIER (2001) og FU SHAN HAI (2003) er beredskabet løbende blevet udviklet, og SOKs havmiljøberedskabsplan er løbende blevet justeret i overensstemmelse hermed.

Regeringen har vedtaget at iværksætte flere forebyggende tiltag. Disse tiltag fremgår alle af *"Regeringens handlingsplan for gennemførelse af forslagene i rapporten vedrørende øget anvendelse af lodser samt styrket overvågning af sejladsikkerheden"*, som blev offentliggjort den 26. maj 2004. Fra handlingsplanen kan eksempelvis nævnes forslag 1 "Anrøb af alle større skibe når de bevæger sig ind i dansk farvand." (Skibene vil blive oplyst om, at de er overvåget under passagen og orienteret om forhold vedrørende anvendelse af lods, sejladsikkerhed og havmiljø) og forslag 2: "Etablering af kystbaseret radardækning samkørt med landbaseret AIS". Begge forslag er iværksat og implementeret, ligesom flere af de øvrige i alt 18 forslag i handlingsplanen ligeledes er iværksat og implementeret og således indgår som risikoreducerende faktorer i Forsvarsministeriets risikoanalyse.

I 2005 og 2006 valgte jeg at gøre havmiljø til et særligt fokusområde. I den forbindelse har Forsvarsministeriet fundet det væsentligt at få kortlagt truslen mod havmiljøet, for at skabe et samlet overblik over havmiljøområdet og for at sikre at de samlede ressourcer til forureningsbekæmpelse til søs udnyttes bedst muligt, herunder om disse er placeret mest hensigtsmæssigt i forhold til risici.

Når vi har et overblik over truslens omfang og den forventede udvikling i de nærmeste år, kan vi sammenholde dette med samfundets nuværende samlede beredskab - og på den baggrund udvikle og eventuelt justere på området for at kunne få det bedst mulige afpassede beredskab.

I den forbindelse har Forsvarsministeriet taget initiativ til:

- At der udarbejdes en risikoanalyse for havmiljøet.
- At der på baggrund af risikoanalysen gennemføres en kapacitetsundersøgelse af det samlede havmiljøberedskab. Samtidig skal mulighederne for at nyttiggøre øvrige statslige og private

ressourcer i havmiljøberedskabet samt internationalt samarbejde undersøges. Når kapacitetsundersøgelsen foreligger skal havmiljøberedskabsplanen forventeligt revurderes.

Risikoanalysen

Den tidligere målsætning for det danske beredskab udsprang af anbefalinger fra det såkaldte Helsinki Kommission samarbejde (HELCOM), hvor størrelsesordenen af det udslip man forventede at skulle bekæmpe svarede til olieindholdet af en vingetank - ca. 10.000 tons olie. Formuleringen i anbefalingerne fra HELCOM er i dag ændret, og blandt andet er det på dansk initiativ blevet indført, at beredskabet skal dimensioneres på baggrund af en national risikoanalyse.

Forsvarsministeriet foranledigede på den baggrund, at COWI A/S udarbejdede en risikoanalyse for olie- og kemikalieforureningen af de danske farvande. Forsvarsministeriet modtog risikoanalysen i marts 2007. Risikoanalysen blev udarbejdet af COWI A/S. Risikoanalysen er på ca. 1000 sider og er en omfattende analyse, som vurderes at opfylde formålet med at belyse sandsynligheden for og konsekvenserne af olie- og kemikalieforurening i danske farvande. Analysen har allerede vakt international interesse. Flere af landene omkring Østersøen har rekvireret analysen, efter den er blevet fremlagt på et møde i HELCOM i foråret.

Risikoanalysen skal som sådan bruges som et planlægningsværktøj og vil fremadrettet indgå i grundlaget for en overordnet vurdering af, om målsætningen for det nationale beredskab til forureningsbekæmpelse af havmiljøet er tilstrækkelig.

Fra risikoanalysen kan fremhæves følgende konklusioner. Der gøres opmærksom på, at det er beregninger og fremskrivninger med udgangspunkt i de foreliggende statistiske data, som ligger til grund for de fleste konklusioner:

1. Der forventes en stigning i skibstrafikken på ca. 30 % frem til år 2020.
2. Skibene forventes gennemsnitligt at blive større.
3. Modelleringen af risikoen viser, at der forventes ca. 1 udslip af olie og kemikalier per år på grund af søulykker. Det forventede gennemsnitlige årlige udslip er af størrelsesordenen 2.000 tons. Dette tal er domineret af udslip af størrelsesordenen 30.000 tons, som er modelleret til at ske med en sandsynlighed på 0,05 per år svarende til 1 gang per 20 år. Modelleringen af disse store udslip er usikker. Der kan meget vel være tale om en overvurdering.
4. Transporten af de farligste kemikalier udgør 0,1 % af den samlede transport gennem danske farvande.
5. Risikoen fra kemikalier, som er bekæmpningsbare (kemikalier der flyder), er meget lille (Ca. 1 gang hvert 1000 år vil der statistisk være risiko for udslip).
6. 2-5 gange pr. 100 år vil der være risiko for forurening fra opløselige kemikalier.

7. Der forventes ca. 1,5 udslip af olie pr. år på grund af fejl ved overførsel af olie til søs. Det forventede gennemsnitlige årlige udslip er af størrelsesordenen 2 tons, dvs. disse udslip er små.
8. Der er ca. 180 bevidste og uagtsomme udslip af olie pr. år i de danske farvande (statistisk). Den samlede udslipsmængde pr. år er beregnet til 350 tons. Disse udslip er som regel ikke bekæmpningsbare.
9. Det er fundet, at risikoen fra olie og flydende kemikalier i dag er størst i Storebælt regnet fra Langelands sydspids til Samsø. Risikoen for påvirkninger her er ca. 1/4 af den samlede risiko i de danske farvande, og risikoen for miljøskade er ca. 1/3 af den samlede risiko i de danske farvande. Det næststørste bidrag fås fra Skagerrak, hvor risikoen for påvirkninger er ca. 1/5 af den samlede risiko i de danske farvande, og risikoen for miljøskade er ca. 1/4 af den samlede risiko i de danske farvande.
10. Beredskabets effekt er beregnet at være beskeden (opsamling af 11 %) for så vidt angår de dominerende meget store udslip (størrelsesklasse 30.000 tons), men større (opsamling af ca. 20 %) når der ses bort fra disse store udslip.

KAPACITETSUNDERSØGELSEN

På baggrund af risikoanalysen gennemfører Forsvarsministeriet for nærværende en kapacitetsundersøgelse af det samlede havmiljøberedskab. Formålet med kapacitetsundersøgelsen er at sikre, at de samlede ressourcer til forureningsbekæmpelse til søs udnyttes bedst muligt, herunder at disse er placeret mest hensigtsmæssigt i forhold til risici.

Samtidig skal mulighederne for at nyttiggøre øvrige statslige og private ressourcer i havmiljøberedskabet samt internationalt samarbejde undersøges.

I kapacitetsundersøgelsen fokuseres også på målsætningen for det samlede beredskab. Både i lyset af risikoanalysens konklusioner og ikke mindst i relation til HELCOMs anbefalinger (som forventes endeligt godkendt på et møde i Helsingfors den 15. november 2007), vil der i langt højere grad blive fokuseret på sub-regionalt og regionalt samarbejde ved større forureninger – såvel på havet som i kystzonen.

Når kapacitetsundersøgelsen foreligger senere dette efterår, vil havmiljøberedskabsplanen forventeligt blive revurderet.